

El dret de la UE com a eina per a la defensa del medi ambient: vies de participació pública

Mar Campins Eritja
Facultat de Dret

Càtedra Jean Monnet de Dret Ambiental de la UE
Universitat de Barcelona

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

EUEL *Jean Monnet Chair on
European Union
Environmental Law*

Sumari

- El marc jurídic dels Tractats
- La participació pública en el procés d'adopció de normes
 - La consulta pública
 - La iniciativa ciutadana
- La participació pública en l'execució i control del compliment
 - La queixa a la Comissió
 - La queixa al defensor del Poble
 - Les peticions al Parlament Europeu
- L'accés a la justícia
 - L'accés a la justícia conforme al TUE
 - L'accés a la justícia conforme a la directiva 1367/2006/CE

- **Participació pública:** participació de persones, associacions, organitzacions o grups en el procés de preparació, execució i control de l'aplicació de la normativa ambiental
- El públic pot ser classificat:
 - Actors interessats (*stakeholders*): qualsevol persona, grup o organització amb un interès en participar en un problema, ja sigui perquè estan afectats directament o pot tenir alguna influència en el seu resultat
 - Públic: qualsevol persona, grup o organització amb un interès limitat en l'assumpte i una influència limitada en el seu resultat, però que, de manera col·lectiva, poden ser significatius

El marc jurídic dels Tractats

- **Art. 19.1 TUE:** El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (...) garanteix l'observança del dret en la interpretació i l'aplicació dels tractats
- **Art. 191 TFUE:** La política de la Unió en l'àmbit del medi ambient contribueix a assolir els objectius següents: la preservació, la protecció i la millora de la qualitat del medi ambient; la protecció de la salut humana, la utilització prudent i racional dels recursos naturals, el foment, a nivell internacional, de mesures destinades a afrontar els problemes regionals o mundials del medi ambient, i en particular a lluitar contra el canvi climàtic
- **Art. 216.2 TFUE:** Els acords conclosos per la Unió vinculen les institucions de la Unió i els estats membres
- **Art. 37 CDFUE:** Les polítiques de la Unió integraran i garantiran conforme al principi de desenvolupament sostenible un alt nivell de protecció del medi ambient i la millora de la seva qualitat
- **Art. 47 CDFUE:** Tota persona de la qual hagin estat violats els drets i llibertats garantits pel Dret de la Unió té dret a la tutela judicial efectiva respectant les condicions establertes en el present article

- A nivell transversal
 - Directiva EIA (2011/92/UE i 2014/52/UE), EAE (2001/42/CE), emissions industrials-PCIC (2010/75/UE) + Conveni Espoo avaluació impacte ambiental en un context transfronterer
 - Directiva 2003/35/CE i reglament (UE) Reglament (CE) 1367/2006 + Conveni Aarhus informació, participació pública i accés a la justícia
- A nivell sectorial: mecanismes previstos en les directives específiques (aigua, aire, residus, etc.)

La participació pública en el procés d'adopció de les normes

- **Consulta pública**

- Comissió
- Proposta legislativa
- Actors interessats i públic (ciutadans, entitats públiques i privades, ONGs)
- Diferents nivells de participació (experts, actors interessats, ciutadania)

- Exp. avaluació de la directiva de seguretat mar endins (explotació gas i petroli) (2013/30/UE); avaluació de la directiva sobre tractament de les aigües residuals urbanes (91/271/CE)
- https://ec.europa.eu/info/consultations_en

La participació pública en el procés d'adopció de les normes

- **Iniciativa ciutadana europea**

- Actors interessats i públic (1 M signatures d'al menys 7 Estats membres)
- 1 any de termini
- Comissió
- Objectiu: que la Comissió promogui la regulació d'un assumpte que els afecta o interessa
- Reglament (UE) 211/2011 del Consell i el Parlament Europeu, de 6.2.2011 i Reglament d'execució (UE) 1179/2011 de la Comissió, de 17.11.2011

- Exp. *Eat ORIGINAL! Unmask your food* (ECI(2018)000006): declaració de l'origen de tots els productes alimentaris; *End the Cage Age* (ECI(2018)000004): posar fi al tracte inhumà dels animals de granja
- <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/ongoing?lg=es>

La participació pública en l'execució i el control del compliment

- **Queixa a la Comissió**
 - Actors interessats i públic
 - Vulneracions del dret de la UE comeses per l'administració dels Estats membres
 - Descripció exacta de com l'administració nacional ha vulnerat el dret de la UE i quina és la disposició que creu vulnerada (mesures legislatives, reglamentàries o administratives), manca d'actuació o pràctica, així com decisions judicials

La participació pública en l'execució i el control del compliment

- **Queixa al Defensor del Poble de la UE**
 - Reclamacions de particulars, empreses i organitzacions afectats per una mala administració per part de les institucions, òrgans i organismes de la UE.
 - Mala administració: si una institució o un organisme de la UE no actua d'acord amb el dret de la UE, els principis de bona administració o viola els drets humans (exp. irregularitats administratives, discriminació, abús de poder)

La participació pública en l'execució i el control del compliment

- **Peticions al Parlament Europeu**

- Parlament Europeu (Comissió de Peticions)

- Actors interessats

- Exp. Petició n ° 0349/2018, presentada per K. H. de nacionalitat alemanya, en nom de Ideenschmiede Mainz, sobre la promulgació de legislació sobre l'ús del plàstic; Petició n ° 0344/2018, presentada per A. U. B., de nacionalitat espanyola, sobre les plantacions d'eucaliptus
 - <https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/es/show-petitions>

- **Accés a la justícia conforme al TUE**
 - Recurs d'anul·lació
 - Recurs d'omissió
 - Recurs prejudicial
 - Responsabilitat no contractual
- **Accés a la justícia conforme a la directiva 1367/2006/CE**
 - Revisió de l'acte
 - Àmbit personal
 - Àmbit material
 - Accés al TJUE

- **TJUE, assumpte C-243/15 Lesoochranárske zoskupenie, sentència de 8.11.2016 (óssos eslovacs):**
- Reconeixement d'un dret de participació en les decisions que preveu l'article 6 de la directiva 92/43/CE per a les ONGs.
 - Interpretació de l'art. 6.3 directiva hàbitats (informació per decidir l'autorització d'un projecte dins d'un hàbitat protegit) conforme el Conveni d'Aarhus
 - Les ONG han de poder accedir als tribunals per fer complir aquests drets en virtut de l'article 9 del Conveni d'Aarhus (accés als tribunals) i l'article 47 de la CDFUE (recurs judicial efectiu).
 - Les ONGs han de poder participar en el procés de presa de decisions administratives i han de poder dirigir-se a un tribunal si aquest dret no es respecta.

- **The Peoples Climate Case (T-330/18, ass. Armando Carvalho i altres), Sent. TG 8 de maig 2019**
 - La primera acció climàtica que es du a terme a nivell europeu davant el TJUE (i una de les poques accions que es recullen en virtut de l'article 263 TFUE, que preveu l'accés de la ciutadania a la justícia per protegir els seus drets)
 - Famílies d'Europa, Àfrica i el Pacífic
 - L'objectiu de reducció d'emissions de GEH de la UE pel 2030 (-40% d'emissions per a l'any 2030 respecte a 1990), es considera insuficient per evitar els riscos del canvi climàtic, i insuficient per protegir els drets fonamentals de la vida, la salut, l'activitat i la propietat
 - Sent. 8 de maig 2019: manca de legitimació activa
 - Recurs de cassació davant el TJUE (sept. 2019)
 - <https://peoplesclimatecase.caneurope.org/documents/>

- Al mateix temps, el **Comitè de Compliment del Conveni d'Aarhus** ha emès una sèrie de decisions importants sobre aquesta qüestió en relació als Estats membres part i a la pròpia Unió Europea.
- El Comitè de Compliment del Conveni d'Arhus va considerar que ni el reglament (CE) 1367/2006 ni la jurisprudència del TJUE en aquest àmbit compleixen amb el que prescriu l'article 9 del Conveni d'Aarhus en la mesura en que no atorguen a les ONGs i al públic interessat un accés suficient als procediments de revisió dels actes administratius i judicials (2017)
 - El mecanisme de revisió dels actes de la Unió Europea que afecten l'àmbit del Conveni d'Arhus s'hauria d'obrir, més enllà de les ONG, al públic interessat i que la revisió hauria d'incloure els actes generals i no només actes d'abast individual, els actes que "simplement" es "relacionin" amb el medi ambient i no només contra aquells que es consideren estrictament dret ambiental i els actes que no tenen efectes jurídicament vinculants.

Gràcies per la vostra atenció

UNIVERSITAT DE
BARCELONA